

DENETİM EVRENİNİN BELİRLENMESİ

ANTALYA, 6 MAYIS 2013 - 7 HAZİRAN 2013

EĞİTİMİN HEDEFİ

Uygulama
Önerileri

Kamu İç Denetim
Standartları
(KİDS)

Denetim evreninin
oluşturulmasına ilişkin
genel esasların
paylaşılması

Kalite Güvence ve
Geliştirme Programı
(KGGP) Uygunluk
Kriterleri

İç Denetim Otomasyon
Programı (İÇDEN)

DENETİM EVRENİ

- Denetim evreni, idarenin denetlenebilir tüm alanlarının toplu listesidir. (*Phil Griffiths, Risk Based Audit Planning*)
- Denetim evreni, denetlenebilir öğelerin tamamının oluşturduğu popülasyondur. (*Brink's Modern Internal Auditing*)
- Denetim evreni, denetlenebilecek alanların tamamını ifade eder. (*Kamu İç Denetim Terimleri Sözlüğü*)

DENETİM EVRENİ

- Denetim evreninin oluşturulması, risk esaslı denetim metodolojisinin ilk aşaması olması nedeniyle, iç denetim metodolojisi açısından büyük önem taşımaktadır.
- Denetim evreni içindeki alanların risk değerlendirmesine tabi tutulması ile denetimde odaklanılacak alanlar belirlenir ve bu doğrultuda denetim plan ve programları hazırlanır.

DENETİM EVRENİNİN KAPSAMI

- Denetim evreni kapsamına, idarenin merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatına dahil tüm birimlerinin işlem, faaliyet ve süreçleri dahil edilir. (*İDÇUEY md.39, KİD Genel Tebliği md.5*).
- Denetim evreni, mevcut durum itibariyle tamamının denetlenmesi niyeti bulunmasa veya kaynak yetersizliği nedeni ile mümkün olmasa dahi, denetlenebilir alanların tamamını içermelidir.

DENETİM EVRENİNİN KAPSAMI

- İç denetimin denetlemeyi planlamadığı alanlar arasında, üst yöneticinin güvenceye ihtiyaç duyduğu alanlar olabilir.
- Risk değerlendirmesi doğrultusunda denetim planı kapsamı dışında bırakılan alanlar olabilir ama bu alanlar denetim evreni dışına çıkarılmamalıdır.

DENETİM EVRENİNİN OLUŞTURULMASI

- Denetim evreninin oluşturulması, denetlenebilir alanların tanımlanması ile baŐlar.
- Tanımlanabilen ve deęerlendirilebilen yani denetlenebilir olan herhangi bir
 - faaliyet,
 - sũreç,
 - proje,
 - program,
 - fonksiyon,
 - bilgi teknolojileri uygulaması,
 - ũst y¶netimin ¶nem verdięi ¶zel bir konu, denetim alanı olabilir.

DENETİM ALANLARININ BELİRLENMESİ

- Öncelikle kurum organizasyon yapısı detaylı bir şekilde incelenmelidir.
- Organizasyon yapısı içinde yer alan birimlerin, görev, yetki ve sorumluluklarının anlaşılması için, birimin faaliyet alanını düzenleyen mevzuat, hizmet envanteri ve varsa tanımlanmış süreçleri ve iş akışları gözden geçirilmelidir.

DENETİM ALANLARININ BELİRLENMESİ

- Mevzuat ve düzenlemelerin analizi sonrasında, birimde yürütülen temel faaliyetler belirlenmelidir.
- Birim tarafından fiilen yürütülmekle birlikte, mevzuatta karşılığı bulunmayan faaliyetlerin belirlenebilmesi için,
 - Birime özgü planlar, programlar ve raporlar incelenmeli,
 - Birimler ile görüşmeler gerçekleştirilmelidir.

DENETİM EVRENİNİN OLUŞTURULMASI (İŞin Niteliği)

- İDB yűrűttűĐű faaliyetlerle, idarenin yűnetiŐim, risk yűnetimi ve kontrol sűreĐlerini deĐerlendirmeli ve iyileŐtirme űnerilerinde bulunmalıdır.
- Bu amaĐla denetim evreninin kapsamına yűnetiŐim ve risk yűnetimi unsurları (stratejik yűnetim, organizasyon yapısı, performans yűnetimi, bilgi iletiŐim ve etik gibi) dahil edilmelidir.

DENETİM EVRENİNİN OLUŞTURULMASI (İşin Niteliği)

Etikle ilgili amaç,
program ve
faaliyetlerinin
tasarımı,
uygulaması ve
etkililiği

Bilgi teknolojileri
alanındaki riskler

Bilgilerin
güvenilirliği ve
doğruluğuna ilişkin
kontrolleri (kişisel
bilgilerin
korunması da dahil
olmak üzere)

Her denetim görevinde veya özel olarak
planlanan denetim veya danışmanlık
görevleri ile değerlendirilmelidir.

Bu alanlara ilişkin müstakil denetim ve danışmanlık
görevlerinin yürütülecek olması halinde, denetim evreninde
tanımlanmaları gerekir.

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Denetim evreninin, kurumun güncel strateji ve yönelimlerini yansıtabilmesi için, kurum stratejik planından unsurlar içermesine özen gösterilmelidir.

- Denetim alanları isimlendirilirken üst yönetim ve denetlenen birimler için anlamlı ve anlaşılır olmasına özen gösterilmelidir.

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Denetim alanlarına ilişkin hazırlanan tablolar, üst yöneticiler ile birlikte gözden geçirilmeli, denetlenebilir hiçbir alanın kapsam dışı bırakılmadığından emin olunmalıdır.

- Yapılan çalışmaların, çalışma kağıtları ile dokümante edilmesi ve özel bir klasör oluşturularak İç Denetim Birimi Bürosunda muhafaza edilmesi önerilir.

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Çok sayıda bölüm, birimden oluşan, farklı coğrafi lokasyonlarda faaliyet gösteren kurumlarda, denetim alanlarının belirlenmesi süreci karmaşık bir hal alabilir.

- Faaliyetlerin bazıları sadece bir birime özgü iken, bazıları birden fazla birimde (sadece harcama birimlerinde), bazıları ise tüm birimlerde (personel izin işlemleri gibi) yürütülüyor olabilir.

Denetim Alanları Belirlenirken....

Faaliyet Adı	A Genel Müdürlüğü	Strateji Başkanlığı	İnsan Kaynak. D.Bşk.	Lokasyon 1 (A Bölge/İl Md.)	Lokasyon 2 (B Bölge/İl Md.)
1.Taşınır İşlemleri	✓	✓	✓	✓	✓
2.Başvuru Alınması				✓	✓
3.Atama İşlemleri			✓		
4.Kesin Hesap İşlemleri		✓			
5.Şiddet Veri Tabanı Projesi	✓				
6.....					
7.....					
8.....					

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Denetim evreninin hazırlanmasında süreç bazlı yaklaşım esas alınır. (*İDÇUEY md.39, KİD Genel Tebliği md.5*)

Birim Bazlı Klasik Denetim Yaklaşımı İle Süreç Bazlı Modern Yaklaşım arasındaki Farklar

Süreç: Müşteri "Otomatik Fatura Ödeme" Talimatının Yerine Getirilmesi

Klasik
Yaklaşım
Birim Bazlı
Denetim

Denetçi A
Denetçi B

Şube Gişe Servisi

Yapılan İş
Müşteriden
"Otomatik Fatura
Ödeme" Talimatının
Alınması

Klasik
Yaklaşım
Birim Bazlı
Denetim

Denetçi C
Denetçi D

Şube Operasyon
Servisi

Yapılan İş
"Otomatik Fatura
Ödeme"
Talimatlarının Banka
Sistemine Girilmesi
ve Müşteri Hesabı ile
İlişkilendirilmesi

Klasik
Yaklaşım
Birim Bazlı
Denetim

Denetçi E
Denetçi B

Genel Müdürlük
Bilgi İşlem Md.

Yapılan İş
Otomatik
Ödenmesi İstenilen
Kurumdan Fatura
Bilgilerinin Alınarak
Banka Sistemine
Aktarılması

Klasik
Yaklaşım
Birim Bazlı
Denetim

Denetçi D
Denetçi A

Genel Müdürlük
Operasyon Md.

Yapılan İş
Son Ödeme
Tarihinde Müşteri
Hesabından
Gereken Tutarın
Çekilerek Faturanın
Ödenmesi

- Bakış Açısı Denetim Yapılan Birimin İşleriyle Sınırlı
- Tüm Süreç Hakkında Bilgi Sahibi Olma İmkânı Mevcut Değil

- Modern Yaklaşım
Süreç Bazlı Denetim
- Denetçi A
 - Denetçi B

Otomatik Fatura Ödeme Talimatının Yerine Getirilmesi Sürecinin Tamamındaki Risk Yönetimi, İç Kontrol ve Yönetim Süreçleri ile ilgili Tam Bilgi Sahibi Olunması

Süreç Bazlı Modern Yaklaşım

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Süreç yaklaşımı esas olmakla birlikte, üst yönetimin tercihleri, kurumsal özellikler ve denetlemedeki kolaylıklar nedeniyle birim bazlı belirleme veya süreç ve birim bazlı belirleme bir arada da yapılabilir.
- Birim bazlı belirleme yapılsa dahi, birimin sorumluluğunda yürütülen süreç, faaliyet, proje ve programlar açıkça tanımlanmalıdır.

Denetim Alanları Belirlenirken....

DENETİM ALANLARI

A GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

B DAİRE BAŞKANLIĞI

STRATEJİ BAŞKANLIĞI

İNSAN KAYNAKLARI DAİRE BAŞKANLIĞI

ANKARA İL MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL İL MÜDÜRLÜĞÜ

.....

Denetim Alanları Belirlenirken....

A Genel Müdürlüğü	Strateji Başkanlığı	İnsan Kaynak. D.Bşk.	Ankara İl Müdürlüğü
Taşınır İşlemleri	Taşınır İşlemleri	Taşınır İşlemleri	Taşınır İşlemleri
Birim Faaliyet Raporu Haz.	İdare Faaliyet Rap. Haz.	Birim Faaliyet Raporu Haz.	Birim Faaliyet Raporu Haz.
Şiddet Veri Tabanı Prj.	İdare Bütçe Hazırlık Koord.	Atama İşlemleri	Ödenek Teklf. Haz.
Ödenek Teklf. Haz.	Ön Mali Kontr.	Satın Alma	Satın Alma
.....

Denetim Alanları Belirlenirken....

Sadece bir birime özgü olan faaliyetlerin, müstakil denetim alanı olarak planlanıp yürütülmesi tercih edilmelidir.

Faaliyet Adı	Faaliyet Sorumlusu
Stratejik Plan Hazırlık Süreci	SGB/Mali Hizmetler Birimi
Personel Alımı	İnsan Kaynakları
Katı Atık Yönetimi	Çevre Koruma ve Kontrol D.B.
Hayvanat Bahçesi Yönetimi	Çevre Koruma ve Kontrol D.B.
Kütüphane İşlemleri	Kütüphane ve Dokümantasyon D.B.
Yangın Hizmetleri	İtfaiye Daire Başkanlığı

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Birden fazla birimde yürütülen faaliyetler nasıl tanımlanmalıdır?
 - Birim Faaliyet Raporlarının Hazırlanması
 - Evrak Yönetimi(Gelen –Giden Evrak)
 - Maaş İşlemleri
 - Harcırak İşlemleri
 - Taşınır İşlemleri
 - Mal ve Hizmet Alımları
 - Sınav İşlemleri
 - Klinik Hizmetleri

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Faaliyete ilişkin yetki ve sorumluluk dağılımı, raporlama ilişkisi dikkate alınmalıdır.
- Tüm birimlerde ortak politika ve prosedürlere dayalı olarak yürütülen ve merkezi olarak yönetilen faaliyetleri, tek bir faaliyet olarak tanımlamak daha uygun bir yaklaşım olacaktır.

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Bu durumda faaliyete ilişkin politika ve prosedürlerin hazırlanması, faaliyetin koordinasyonu, raporlaması ve izlenmesinden sorumlu birim, faaliyetin sorumlusu olarak belirlenmelidir.
- Böyle bir durumda, iç denetim birimi bu denetim alanını, tek bir birimde değerlendirmek yerine birden fazla birimde test etmelidir.

Denetim Alanları Belirlenirken....

- Faaliyetin yürütüldüğü birimler, belirlenen kriterler doğrultusunda değerlendirilmeli ve en uygun test alanları belirlenmelidir.
- Testlerin gerçekleştirileceği birimlerin sayısı, kurumsal özellikler (üst yönetici ve denetlenen birimlerin beklentileri, yönetim tarafından uygulanmakta olan merkezi kontrollerin etkinliği, politika ve prosedürlerin yeterliliği gibi) doğrultusunda ve testlerin gerçekleştirme maliyeti dikkate alınarak İç Denetim Birimi Başkanlığı tarafından belirlenmelidir.

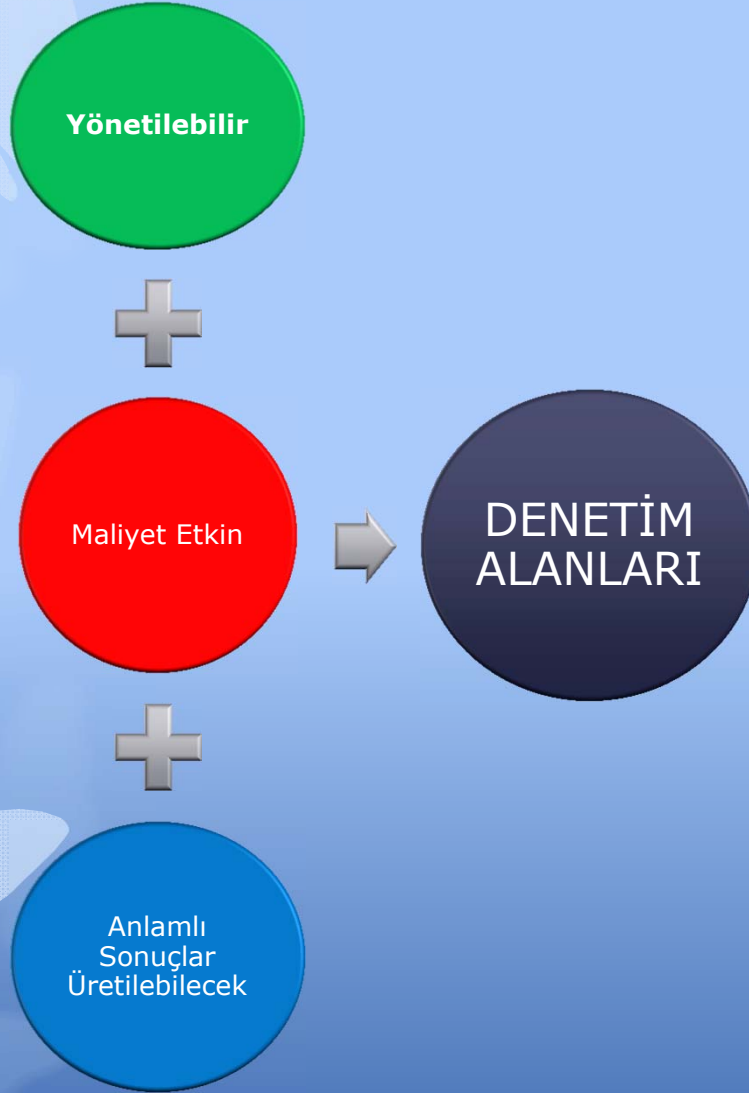
Denetim Alanları Belirlenirken....

Faaliyet Adı	Sorumlusu	Lokasyonlar
Birim Faaliyet Rap.Haz.	SGB	Tüm Harcama Birimleri
Evrak Yönetimi	Destek Hizmetleri D.B.	Tüm Birimler
Maaş İşlemleri	İnsan Kaynakları D.B.	Tüm Birimler
Taşınır İşlemleri	SGB	Tüm Birimler

DENETİM EVRENİNİN OLUŞTURULMASI

- Denetim evreni;
 - organizasyonel deęişiklikler,
 - yeni uygulamalar,
 - projeler,
 - yasal deęişiklikler,doğrultusunda güncellenmelidir.
- Denetim evreninin, kurumun en güncel stratejilerini ve yönelimlerini yansıtmaları için **en az yılda bir kere değerlendirilmesi** tavsiye edilir. *(UMUÇ 2010-1)*

Denetim Alanlarının Kapsamı

Denetim alanları çok büyük veya çok küçük bir şekilde tanımlanmamalıdır.

Denetim Alanlarının Kapsamı

- “Yönetilebilir denetim görevi” tanımlaması, genellikle denetim görevinin tamamlanması için gereksinim duyulan süre ile ifade edilir.
- 100 adam gün veya 3 aydan fazla sürecek görevlerin, alt görevlere ayrılması tavsiye edilir.*(HM Treasury, Good Practice Guide: Audit Strategy)*

Denetim Alanlarının Kapsamı

- En iyi uygulamalar dikkate alındığında yurtdışında kamu kurumlarındaki iç denetim birimlerinde;
- Her bir denetim için 3-6 hafta arasında zaman ayrılmakta,
- Yüksek risk seviyesine sahip denetim alanları her yıl denetlenmekte,
- Denetim evreninde yer alan denetim alanlarının tamamı 3 yıllık bir iç denetim planı döngüsü içerisinde kapsamaktadır.

(Kaynak: Deloitte KGGP Değerlendirme Raporu, Şubat 2013)

Denetim Alanlarının Kapsamı

- Risk analizi sonucunda yüksek ve orta riskli olarak belirlenen denetim alanlarının tamamı bir plan dönemine dahil edilir. (*İDÇUEY md.39, KİD Genel Tebliği md.5*)
- Plan dönemine dahil edilecek yüksek ve orta riskli denetim alanlarının belirlenmesinde Kamu İç Denetim Rehberindeki yöntem ve esaslar dikkate alınır. (*KİD Genel Tebliği md.5*)
- İDB Başkanı yüksek ve orta riskli olarak belirlenen denetim alanlarının tamamının dahil edildiği bir plan teklifini üst yöneticiye sunmalıdır. (*KİDS 2010*)

Denetim Alanlarının Kapsamı

- İDB Başkanı, bu planın uygulanmasına yönelik kaynak ihtiyaçlarını (bütçe, insan, bilgi teknolojileri altyapısı gibi) ve kaynak kısıtlarının etkilerini (denetim planında yer alması gereken ancak kaynak kısıtları nedeniyle denetlenemeyen yüksek ve orta riskli alanlara ilişkin bilgiler) üst yöneticiye her program döneminde bildirmelidir.
(KİDS 2020)

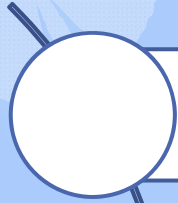
Denetim Alanlarının Kapsamı

- İDB Başkanı tarafından, denetim, danışmanlık ve izleme görevlerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda, idarenin iç kontrol süreçlerinin yeterliliği ve etkililiği konusunda genel bir kanaat oluşturulması ve bu kanaatin dönemsel olarak üst yöneticiye raporlanması gerekir.

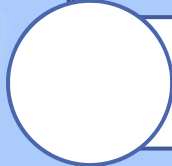
(KİDS 2060, KİDS 2450, İDÇUEY md.46)

Denetim Alanlarının Kapsamı

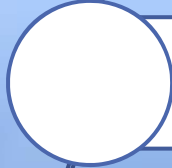
Denetim alanlarının çok küçük veya çok büyük belirlenmesi;

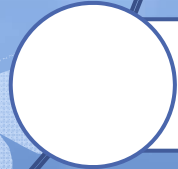
Bir plan döneminde yüksek ve orta riskli alanların kapsanamamasına

İDB'nin kaynak ihtiyaçlarının tam ve doğru bir şekilde belirlenememesine,

Raporlamanın etkin olmamasına(uzayan raporlama süreleri veya anlamlı olmayan denetim sonuçları)

İdarenin iç kontrol süreçlerinin etkililiği ve yeterliliğine ilişkin anlamlı sonuçlar üretilememesine,

neden olacaktır.

ÖRNEKLER

Faaliyet Adı

1.İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

1.1.Personel Alımı

1.1.1.Açıktan Atama

1.1.1.1. İlk Atama

1.1.1.1.1. Merkezi Sınav Sonucuna Göre Yapılacak İlk Atama İşlemi

1.1.1.1.2. Kurum tarafından Yapılacak Sınav Sonucuna Göre Yapılan İlk Atama İşlemleri

1.1.1.1.2.1. A Grubu Boş Kadrolara Yapılacak İlk Atama İşlemleri

1.1.1.1.2.2. Engelli Kontenjanından Boş Kadrolara Yapılacak İlk Atama İşlemleri

1.1.1.1.2.3. 3413 Sayılı Kanun Kontenjanından Boş Kadrolara Yapılacak İlk Atama İşlemleri

1.1.1.2.Yeniden Atama

1.1.2.Naklen Atama

.....

ÖRNEKLER

Faaliyet Adı

İnsan Kaynakları Daire Başkanlığı

Kadro, Atama, Özlük ve Görevlendirme İşlemleri

.....

ÖRNEKLER

Denetim Alanı	Kapsamı	Sorumlusu
Personel Alımı	Açıktan atama ve naklen atama yolu ile personel alımlarını kapsar.	İnsan Kaynakları D.B.

Denetim Alanlarının Kapsamı

- Bireysel denetimlerin **yönetilebilir, maliyet etkin ve anlamlı sonuçlar üretilebilecek** bir şekilde yürütülebilmesi için;
- Denetim alanları, birbiri ile yakın ilişkili ya da birbirinin devamı niteliğinde olan faaliyetler bir araya getirilerek oluşturulmalıdır.

SONUÇ

- Tamamlanan denetim görevleri sonucunda, denetim alanlarında ihtiyaç duyulan güncellemeler gerçekleştirilecek ve zaman içinde denetim alanları, dolayısıyla denetim evreni daha belirgin ve tutarlı bir hale gelebilecektir.

İÇDEN İŞ ADIMLARI

1-KURUM ORGANİZASYON ŞEMASININ TANIMLANMASI

- Birim Türü
 - Ana Hizmet
 - Destek Hizmetleri
 - Denetim Hizmetleri
- Birim Kategorisi
 - Genel Müdürlük
 - Daire Başkanlığı
 - Taşra Teşkilatı
 - Yurt Dışı

İÇDEN İŞ ADIMLARI

2-FAALİYETLERİN BELİRLENMESİ

- Adı
- Tipi
 - Ana Hizmet
 - Yönetim Hizmetleri
 - Destek Hizmetleri
- Kategorisi
 - Süreç
 - Faaliyet
 - Program
 - Proje
 - İşlem
- Faaliyetin Amacı
- İlgili olduğu birim

İÇDEN İŞ ADIMLARI

3-DENETİM PAKETLERİNİN OLUŞTURULMASI

- Adı
- Açıklama
- Büyüklüğü
 - Büyük(600 saat)
 - Orta (400 saat)
 - Küçük (200 saat)
- Özel Notlar
- Kapsamı
 - Faaliyet 1
 - Faaliyet 2